

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในระบบการเลี้ยงตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์กับระบบการเลี้ยงทั่วไป : กรณีศึกษาในเขตภาคกลาง” ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ลักษณะพื้นฐานทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย สภาพพื้นฐานทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจ

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกครัวเรือน จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อครัวเรือน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง แหล่งความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ความต้องการสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาครัฐ การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ และเหตุผลที่เลี้ยงไก่อินทรีย์ ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

สภาพพื้นฐานทางสังคม	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	310	77.9	30	81.1
หญิง	88	22.1	7	18.9
อายุ (ปี)				
น้อยกว่า 30	29	7.4	1	2.7
31 – 40	90	23.0	12	32.4
41 – 50	120	30.7	5	13.5
51 – 60	90	23.0	16	43.2
61 – 70	45	11.5	2	5.4
มากกว่า 70	17	4.3	1	2.7
อายุน้อยสุด (ปี)	15		22	
อายุมากที่สุด (ปี)	82		71	
อายุเฉลี่ย (ปี)	47.91		47.38	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.260		10.766	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	16	4.0	0	0.0
ประถมศึกษา	239	60.4	26	70.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	46	11.6	5	13.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	75	18.9	3	8.1
อนุปริญญา/ปวส.	14	3.5	0	0.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	6	1.5	3	8.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคม	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
จำนวนสมาชิกครัวเรือน (คน)				
1 – 2	46	11.6	4	10.8
3 – 4	166	42.0	24	64.9
5 – 6	147	37.2	8	21.6
7 คน ขึ้นไป	36	9.1	1	2.7
จำนวนสมาชิกน้อยสุด (คน)	1		1	
จำนวนสมาชิกมากที่สุด (คน)	10		7	
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย (คน)	4.39		3.81	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.642		1.266	
จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อครัวเรือน (คน)				
1 – 2	305	79.4	27	73.0
3 – 4	56	14.6	9	24.3
5 – 6	20	5.2	1	2.7
7 คน ขึ้นไป	3	0.8	0	0.0
จำนวนแรงงานน้อยสุด (คน)	1		1	
จำนวนแรงงานมากที่สุด (คน)	7		6	
จำนวนแรงงานเฉลี่ย (คน)	1.86		2.14	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.229		1.004	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคม	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ปี)				
1 – 5	65	18.0	4	11.4
6 – 10	97	26.8	7	20.0
11 – 15	31	8.6	2	5.7
16 – 20	67	18.5	12	34.3
มากกว่า 20	102	28.2	10	28.6
ประสบการณ์น้อยสุด (ปี)	1		2	
ประสบการณ์มากที่สุด (ปี)	50		50	
ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)	17.59		20.51	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.399		12.710	
เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง^{2/}				
เลี้ยงเพื่อบริโภคไข่และเนื้อ	204	32.1	33	49.3
เลี้ยงเพื่อขายไข่	23	3.6	4	6.0
เลี้ยงเพื่อขายตัวไก่	250	39.4	23	34.3
เลี้ยงเพื่อเกมกีฬา	158	24.9	7	10.4
แหล่งความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง^{2/}				
บรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา	269	26.2	34	34.3
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ/จังหวัด	220	21.4	23	23.2
ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำหมู่บ้าน	39	3.8	0	0.0
เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน	276	26.8	21	21.2
วิทยุ/โทรทัศน์	125	12.2	14	14.1
เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ	94	9.1	7	7.1
อื่น ๆ	5	0.5	0	0.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคม	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ				
ไม่ได้รับ	76	19.1	4	10.8
ได้รับ ในด้านต่าง ๆ ^{2/}	322	80.9	33	89.2
- ด้านความรู้	263	48.5	31	68.9
- ด้านเงินทุน	4	0.7	0	0.0
- ด้านพันธุ์สัตว์	53	9.8	6	13.3
- ด้านการตลาด	8	1.5	1	2.2
- ด้านอื่น ๆ	214	39.5	7	15.6
ความต้องการสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาครัฐ ในด้านต่าง ๆ^{2/}				
ด้านความรู้	163	29.0	10	20.8
ด้านเงินทุน	45	8.0	3	6.3
ด้านพันธุ์สัตว์	180	32.0	11	22.9
ด้านการตลาด	88	15.7	20	41.7
ด้านอื่น ๆ	86	15.3	4	8.3
การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี				
ได้รับ	290	75.3	37	100.0
ไม่ได้รับ	95	24.7	0	0.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคม	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์				
ไม่ได้รับ	266	69.5	3	8.1
ได้รับ แหล่งข่าวสารจาก ^{2/}	117	30.5	34	91.9
- เพื่อนบ้าน	32	13.7	17	22.7
- ผู้นำชุมชน	24	10.3	1	1.3
- เจ้าหน้าที่รัฐ	77	32.9	26	34.7
- เจ้าหน้าที่เอกชน	1	0.4	1	1.3
- เอกสาร/สิ่งพิมพ์	31	13.2	8	10.7
- วิทยุ/โทรทัศน์	68	29.1	20	26.7
- แหล่งอื่น ๆ	1	0.4	2	2.7
เหตุผลที่เลี้ยงไก่อินทรีย์^{2/} (เฉพาะผู้เลี้ยงตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์)				
ต้องการอนุรักษ์	0	0.0	31	26.1
ทรัพยากรธรรมชาติ				
เพื่อสุขภาพของตนเอง	0	0.0	31	26.1
เพื่อสุขภาพของผู้บริโภค	0	0.0	29	24.4
ราคาสูงกว่าการผลิตแบบปกติ	0	0.0	26	21.8
อื่น ๆ	0	0.0	2	1.7

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.9 และ 81.1 ตามลำดับ ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 22.1 และ 18.9 ตามลำดับ

1.1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมาได้แก่ อายุ 31-40 ปี อายุ 51-60 ปี อายุ 61-70 ปี อายุน้อยกว่า 30 ปี และอายุมากกว่า 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.0 23.0 11.5 7.4 และ 4.3 ตามลำดับ มีอายุน้อยสุด 15 ปี อายุมากที่สุด 82 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 47.91 ปี ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีอายุ 51-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาได้แก่ อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 61-70 ปี อายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุมากกว่า 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.4 13.5 5.4 2.7 และ 2.7 ตามลำดับ มีอายุน้อยสุด 22 ปี อายุมากที่สุด 71 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 47.38 ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.4 และ 70.3 ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อยที่จบระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.5 และ 8.1 ตามลำดับ

1.1.4 จำนวนสมาชิกครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน 3-4 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.0 และ 64.9 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนมากกว่า 7 คนขึ้นไป น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ 2.7 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนสมาชิกน้อยสุด 1 คน จำนวนสมาชิกมากที่สุด 10 คน โดยมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.39 คน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนสมาชิกน้อยสุด 1 คน จำนวนสมาชิกมากที่สุด 7 คน โดยมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.81 คน

1.1.5 จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง 1-2 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.4 และ 73.0 ตามลำดับ มีจำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองมากกว่า 7 คนขึ้นไป พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 0.8 มีจำนวนแรงงานน้อยสุด 1 คน จำนวนแรงงานมากที่สุด 7 คน โดยมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.86 คน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง 5-6 คน

น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.7 มีจำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน จำนวนแรงงานมากที่สุด 6 คน จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.14 คน

1.1.6 ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากกว่า 20 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาได้แก่ มีประสบการณ์ 6-10 ปี ประสบการณ์ 16-20 ปี ประสบการณ์ 1-5 ปี และ ประสบการณ์ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.8 18.5 18.0 และ 8.6 ตามลำดับ มีประสบการณ์น้อยที่สุด 1 ปี ประสบการณ์มากที่สุด 50 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ย 17.59 ปี ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 16-20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาได้แก่ มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ประสบการณ์ 6-10 ปี ประสบการณ์ 1-5 ปี และ ประสบการณ์ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.6 20.0 11.4 และ 5.7 ตามลำดับ มีประสบการณ์น้อยที่สุด 2 ปี ประสบการณ์มากที่สุด 50 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ย 20.51 ปี

1.1.7 เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ให้เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้เพื่อขายตัวไก่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมาได้แก่ เลี้ยงเพื่อบริโภคไข่และเนื้อ เลี้ยงเพื่อเกมกีฬา และเลี้ยงเพื่อขายไข่ คิดเป็นร้อยละ 32.1 24.9 และ 3.6 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ให้เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้เพื่อบริโภคไข่และเนื้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมาได้แก่ เลี้ยงเพื่อขายตัวไก่ เลี้ยงเพื่อเกมกีฬา และเลี้ยงเพื่อขายไข่ คิดเป็นร้อยละ 34.3 10.4 และ 6.0 ตามลำดับ

1.1.8 แหล่งความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ได้รับความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.8 ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ได้รับความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.3 และได้รับความรู้จากเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.1 สำหรับการได้รับความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำหมู่บ้าน และแหล่งอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.8 และ 0.5

1.1.9 การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.9 และ 89.2 ตามลำดับ ประเด็นที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 48.5 และ 68.9 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ด้านอื่นๆ เช่น การให้เวชภัณฑ์และวัคซีน การพ่นยามาเชื้อโรค และการพบปะเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 39.5 และ 15.6 ตามลำดับ

ด้านเงินทุนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยที่สุด พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 0.7 และด้านการตลาดได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.2 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

1.1.10 ความต้องการสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านพันธุ์สัตว์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ด้านการตลาด ด้านอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนเวชภัณฑ์ และวัคซีนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น และด้านเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 29.0 15.7 15.3 และ 8.0 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านการตลาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมา ได้แก่ ด้านพันธุ์สัตว์ ด้านความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ด้านอื่น ๆ เช่น การพบปะเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น และด้านเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 22.9 20.8 8.3 และ 6.3 ตามลำดับ

1.1.11 การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 100.0 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 24.7 สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปที่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี

1.1.12 การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปไม่ได้รับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.5 มีเพียงร้อยละ 30.5 ได้รับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ โดยแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา ได้แก่ วิทยุ/โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน เอกสาร/สิ่งพิมพ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เอกชน และทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 29.1 13.7 13.2 10.3 0.4 และ 0.4 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ได้รับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.9 โดยแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมา ได้แก่ วิทยุ/โทรทัศน์ เพื่อนบ้าน เอกสาร/สิ่งพิมพ์ แหล่งอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ และทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เอกชน คิดเป็นร้อยละ 26.7 22.7 10.7 2.7 1.3 และ 1.3 ตามลำดับ

1.1.13 เหตุผลที่เลี้ยงไก่อินทรีย์ จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ให้เหตุผลในการเลี้ยงไก่อินทรีย์เพื่อต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเหตุผลเพื่อสุขภาพของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.1 เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ เพื่อสุขภาพของผู้บริโภค ในเรื่องของราคาการผลิตแบบอินทรีย์สูงกว่าการผลิตแบบทั่วไป และในด้านอื่นๆ เช่น

การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ทำให้เกิดความยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.4 21.8 และ 1.7 ตามลำดับ

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง พื้นที่ถือครองทั้งหมด รายได้จากการปลูกพืชต่อปี รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี แหล่งเงินทุนและแหล่งสินเชื่อ ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจ	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
อาชีพหลัก				
ทำนา	103	25.9	6	16.2
ค้าขาย	27	6.8	1	2.7
ทำไร่	109	27.4	23	62.2
ปลูกพืชผักสวนครัว	1	0.3	1	2.7
เลี้ยงสัตว์	58	14.6	3	8.1
รับจ้างทั่วไป	75	18.8	2	5.4
รับราชการ	11	2.8	1	2.7
อื่น ๆ	14	3.5	0	0.0
อาชีพรอง^{2/}				
เลี้ยงสัตว์	288	61.5	34	50.7
ปลูกพืชผักสวนครัว	25	5.3	7	10.4
รับจ้างทั่วไป	95	20.3	15	22.4
ทำไร่	35	7.5	8	11.9
อื่น ๆ	25	5.3	3	4.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(คน)		(คน)	
พื้นที่ถือครองทั้งหมด (ไร่)				
น้อยกว่า 10	191	50.0	4	11.4
11 – 50	153	40.1	21	60.0
51 – 100	29	7.6	3	8.6
มากกว่า 100	9	2.4	7	20.0
พื้นที่ถือครองน้อยสุด (ไร่)	0.10		0.25	
พื้นที่ถือครองมากที่สุด (ไร่)	215		220	
พื้นที่ถือครองเฉลี่ย (ไร่)	21.76		47.69	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	30.512		52.321	
รายได้จากการปลูกพืชต่อปี (บาท)				
น้อยกว่า 50,000	68	32.9	11	33.3
50,001 – 100,000	65	31.4	10	30.3
100,001 – 150,000	26	12.6	4	12.1
150,001 – 200,000	18	8.7	3	9.1
200,001 – 250,000	8	3.9	1	3.0
250,001 – 300,000	9	4.3	3	9.1
มากกว่า 300,000	13	6.3	1	3.0
รายได้้น้อยสุด (บาท)	1,000		10,000	
รายได้มากที่สุด (บาท)	1,500,000		490,000	
รายได้เฉลี่ย (บาท)	127,644.44		121,060.61	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	162,023.26		108,076.344	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี (บาท)				
น้อยกว่า 50,000	224	87.2	14	63.6
50,001 – 100,000	14	5.4	6	27.3
100,001 – 150,000	6	2.3	1	4.5
150,001 – 200,000	2	0.8	1	4.5
200,001 – 250,000	3	1.2	0	0.0
250,001 – 300,000	2	0.8	0	0.0
มากกว่า 300,000	6	2.3	0	0.0
รายได้น้อยสุด (บาท)	300		400	
รายได้มากที่สุด (บาท)	840,000		170,000	
รายได้เฉลี่ย (บาท)	40,893.39		45,918.18	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	97,034.80		49,127.828	
แหล่งเงินทุน				
เงินทุนของตนเองทั้งหมด	218	55.3	15	40.5
เงินทุนของตนเองและเงินกู้	165	41.9	20	54.1
เงินกู้ทั้งหมด	11	2.8	2	5.4
แหล่งสินเชื่อ ^{2/}				
ญาติหรือเพื่อนบ้าน	9	4.0	0	0.0
นายทุน	18	7.9	1	3.0
ธ.ก.ส./สถาบันการเงิน	110	48.5	19	57.6
สหกรณ์	10	4.4	0	0.0
กองทุนหมู่บ้าน	80	35.2	13	39.4

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

1.2.1 อาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ประกอบอาชีพทำไร่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.4 และ 62.2 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป มีอาชีพปลูกพืชผักสวนครัวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีอาชีพค้าขาย อาชีพปลูกพืชผักสวนครัว และอาชีพรับราชการน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.7 เท่ากัน

1.2.2 อาชีพรอง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.5 และ 50.7 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป มีอาชีพปลูกพืชผักสวนครัว และอาชีพรองอื่น ๆ เช่น ค้าขาย และทำประมง เป็นต้น น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.3 เท่ากัน ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีอาชีพรองอื่น ๆ เช่น ค้าขาย เป็นต้น น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.5

1.2.3 พื้นที่ถือครองทั้งหมด จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาได้แก่ มีพื้นที่ถือครอง 11-50 ไร่ พื้นที่ถือครอง 51-100 ไร่ และพื้นที่ถือครองมากกว่า 100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.1 7.6 และ 2.4 ตามลำดับ มีพื้นที่ถือครองน้อยสุด 0.10 ไร่ พื้นที่ถือครองมากที่สุด 215 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 21.76 ไร่ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง 11-50 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาได้แก่ มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 100 ไร่ พื้นที่ถือครองน้อยกว่า 10 ไร่ และพื้นที่ถือครอง 51-100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.0 11.4 และ 8.6 ตามลำดับ มีพื้นที่ถือครองน้อยสุด 0.25 ไร่ พื้นที่ถือครองมากที่สุด 220 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 47.69 ไร่

1.2.4 รายได้จากการปลูกพืชต่อปี จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีรายได้จากการปลูกพืชต่อปี น้อยกว่า 50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.9 และ 33.3 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีรายได้จากการปลูกพืชต่อปี 200,001-250,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.9 มีรายได้จากการปลูกพืชต่อปีน้อยสุด 1,000 บาท รายได้จากการปลูกพืชต่อปีมากที่สุด 1,500,000 บาท โดยมีรายได้จากการปลูกพืชต่อปีเฉลี่ย 127,644.44 บาท ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีรายได้จากการปลูกพืชต่อปี 200,001-250,000 บาท และ รายได้มากกว่า 300,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.0 เท่ากัน มีรายได้จากการปลูกพืชต่อปีน้อยสุด 10,000 บาท รายได้จากการปลูกพืชต่อปีมากที่สุด 490,000 บาท โดยมีรายได้จากการปลูกพืชต่อปีเฉลี่ย 121,060.61 บาท

1.2.5 รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีน้อยกว่า 50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.2 และ 63.6 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ทั่วไปมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี 150,001-200,000 บาท และ 250,001-300,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 เท่ากัน มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีน้อยสุด 300 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี มากสุด 840,000 บาท โดยมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีเฉลี่ย 40,893.39 บาท ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี 100,001-150,000 บาท และ 150,001-200,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.5 เท่ากัน มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีน้อยสุด 400 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีมากที่สุด 170,000 บาท โดยมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีเฉลี่ย 45,918.18 บาท

1.2.6 แหล่งเงินทุน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปใช้เงินทุน ของตนเองทั้งหมดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาได้แก่ ใช้เงินทุนของตนเอง/เงินกู้ และ เงินกู้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 41.9 และ 2.8 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์ใช้เงินทุนของตนเอง/เงินกู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาได้แก่ ใช้เงินทุน ของตนเองทั้งหมด และเงินกู้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 40.5 และ 5.4 ตามลำดับ

1.2.7 แหล่งสินเชื่อ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ใช้แหล่งสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส)/สถาบันการเงินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.5 และ 57.6 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ใช้แหล่งสินเชื่อจากญาติหรือเพื่อนบ้านน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.0 ส่วน เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ใช้แหล่งสินเชื่อจากนายทุนน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 3.0

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

2.1 ด้านพันธุ์ไก่พื้นเมือง

การศึกษาในด้านพันธุ์ไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ได้ศึกษาเกี่ยวกับพันธุ์ไก่พื้นเมือง จำนวนไก่พื้นเมือง ประเภทของไก่พื้นเมือง แหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง และการกักลูกไก่ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

2.1.1 พันธุ์ไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาพันธุ์ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเลี้ยง แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเลี้ยง

พันธุ์ไก่พื้นเมือง ^{1/}	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไก่แจ้	20	3.5	1	1.4
ไก่เหลืองหางขาว	150	26.5	23	33.3
ไก่ประดู่หางดำ	182	32.2	25	36.2
ไก่อลาย	70	12.4	4	5.8
ไก่พื้นเมืองลูกผสม ^{2/}	140	24.7	11	15.9
ไก่ชนิดอื่น ๆ เช่น ไก่ไข่มุกพันธุ์ โรดไอส์แลนด์เรด เป็นต้น	4	0.7	5	7.2

หมายเหตุ: 1 เกษตรกรแต่ละรายเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากกว่า 1 พันธุ์

2 ไก่พื้นเมืองลูกผสม เช่น ไก่พม่า ไก่ไข่มุก ไก่ป่าก้อย และไก่สามสายพันธุ์ที่ทางกรมปศุสัตว์ได้พัฒนาขึ้น (พันธุ์กบินทร์บุรี) เป็นต้น

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไก่ชนสายพันธุ์ประดู่หางดำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.2 และ 36.2 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงรองลงมา

ได้แก่ ไก่ชนสายพันธุ์เหลืองหางขาว ไก่พื้นเมืองลูกผสม ไก่ลาย ไก่แจ้ และไก่ชนิดอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 26.5 24.7 12.4 3.5 และ 0.7 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงรองลงมาได้แก่ ไก่ชนสายพันธุ์เหลืองหางขาว ไก่พื้นเมืองลูกผสม ไก่ชนิดอื่น ๆ ไก่ลาย และ ไก่แจ้ คิดเป็นร้อยละ 33.3 15.9 7.2 5.8 และ 1.4 ตามลำดับ

2.1.2 จำนวนไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาจำนวนไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเลี้ยง แสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเลี้ยง

จำนวนไก่พื้นเมือง (ตัว)	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20	110	27.8	9	24.3
21 – 40	128	32.3	11	29.7
41 – 60	77	19.4	10	27.0
61 – 80	45	11.4	2	5.4
81- 100	19	4.8	2	5.4
มากกว่า 100	17	4.3	3	8.1
จำนวนไก่พื้นเมืองน้อยสุด (ตัว)	1		4	
จำนวนไก่พื้นเมืองมากที่สุด (ตัว)	400		300	
จำนวนไก่พื้นเมืองเฉลี่ย (ตัว)	42.61		51.41	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	34.801		55.151	

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ระหว่าง 21-40 ตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.3 และ 29.7 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงน้อยกว่า 20 ตัว 41-60 ตัว 61-80 ตัว 81-100 ตัว และมากกว่า 100 ตัว คิดเป็นร้อยละ 27.8 19.4 11.4 4.8 และ 4.3

ตามลำดับ มีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงน้อยสุด 1 ตัว จำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงมากที่สุด 400 ตัว โดยมีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงเฉลี่ย 42.61 ตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ระหว่าง 41-60 ตัว น้อยกว่า 20 ตัว มากกว่า 100 ตัว 61-80 ตัว และ 81-100 ตัว คิดเป็นร้อยละ 27.0 24.3 8.1 5.4 และ 5.4 ตามลำดับ มีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงน้อยสุด 4 ตัว จำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงมากที่สุด 300 ตัว โดยมีจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงเฉลี่ย 51.41 ตัว

2.1.3 ประเภทของไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาประเภทของไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ประเภทของไก่พื้นเมือง

ประเภทของไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
พ่อพันธุ์ (ตัว)				
น้อยกว่า 10	358	94.5	35	97.2
11 – 50	21	5.5	1	2.8
จำนวนพ่อพันธุ์น้อยสุด (ตัว)	1		1	
จำนวนพ่อพันธุ์มากที่สุด (ตัว)	50		50	
จำนวนพ่อพันธุ์เฉลี่ย (ตัว)	3.85		4.89	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	4.865		8.134	
แม่พันธุ์ (ตัว)				
น้อยกว่า 10	329	86.8	30	81.1
11 – 50	50	13.2	5	13.5
มากกว่า 50	0	0.0	2	5.4
จำนวนแม่พันธุ์น้อยสุด (ตัว)	1		1	
จำนวนแม่พันธุ์มากที่สุด (ตัว)	40		250	
จำนวนแม่พันธุ์เฉลี่ย (ตัว)	6.98		15.59	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5.809		41.334	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเภทของไก่อพื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ไก่อุ่น (ตัว)				
น้อยกว่า 10	147	43.2	19	57.6
11 – 50	184	54.1	12	36.4
มากกว่า 50	9	2.6	2	6.1
จำนวนไก่อุ่นน้อยสุด (ตัว)	1		1	
จำนวนไก่อุ่นมากที่สุด (ตัว)	225		130	
จำนวนไก่อุ่นเฉลี่ย (ตัว)	17.29		16.61	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	18.902		23.452	
ลูกไก่ (ตัว)				
น้อยกว่า 10	93	29.4	11	33.3
11 – 50	207	65.5	21	63.6
มากกว่า 50	16	5.1	1	3.0
จำนวนลูกไก่น้อยสุด (ตัว)	1		2	
จำนวนลูกไก่มากที่สุด (ตัว)	247		60	
จำนวนลูกไก่เฉลี่ย (ตัว)	21.59		18.52	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	20.752		13.627	

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.5 ประเภทของไก่อพื้นเมืองที่เลี้ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

1) *พ่อพันธุ์ไก่อพื้นเมือง* จากการศึกษาพบว่า จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีจำนวนผู้เลี้ยงพ่อพันธุ์ไก่อพื้นเมือง น้อยกว่า 10 ตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.5 และ 97.2 ตามลำดับ รองลงมา มีจำนวนผู้เลี้ยงพ่อ

พันธุ์ไก่พื้นเมือง 11-50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 5.5 และ 2.8 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองน้อยสุด 1 ตัว จำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองมากที่สุด 50 ตัว โดยมีจำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 3.85 ตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองน้อยสุด 1 ตัว จำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองมากที่สุด 50 ตัว โดยมีจำนวนพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 4.89 ตัว

2) แม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีจำนวนผู้เลี้ยงแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองน้อยกว่า 10 ตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.8 และ 81.1 ตามลำดับ รองลงมา มีจำนวนผู้เลี้ยงแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง 11-50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 13.5 ตามลำดับ และมีจำนวนผู้เลี้ยงแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองมากกว่า 50 ตัว พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 5.4 ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองน้อยสุด 1 ตัว จำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองมากที่สุด 40 ตัว โดยมีจำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 6.98 ตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองน้อยสุด 1 ตัว จำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองมากที่สุด 250 ตัว โดยมีจำนวนแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 15.59 ตัว

3) ไก่รุ่น จากการศึกษาพบว่า จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนผู้เลี้ยงไก่รุ่น 11-50 ตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมา มีจำนวนผู้เลี้ยงไก่รุ่นน้อยกว่า 10 ตัว และมากกว่า 50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 43.2 และ 2.6 ตามลำดับ มีจำนวนไก่รุ่นน้อยสุด 1 ตัว จำนวนไก่รุ่นมากที่สุด 225 ตัว โดยมีจำนวนไก่รุ่นเฉลี่ย 17.29 ตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนผู้เลี้ยงไก่รุ่นน้อยกว่า 10 ตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมา มีจำนวนผู้เลี้ยงไก่รุ่น 11- 50 ตัว และมากกว่า 50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 36.4 และ 6.1 ตามลำดับ มีจำนวนไก่รุ่นน้อยสุด 1 ตัว จำนวนไก่รุ่นมากที่สุด 130 ตัว โดยมีจำนวนไก่รุ่นเฉลี่ย 16.61 ตัว

4) ลูกไก่ จากการศึกษาพบว่า จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีจำนวนผู้เลี้ยงลูกไก่พื้นเมือง 11-50 ตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.5 และ 63.6 ตามลำดับ รองลงมา มีจำนวนผู้เลี้ยงลูกไก่พื้นเมืองน้อยกว่า 10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 29.4 และ 33.3 ตามลำดับ และมากกว่า 50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ 3.0 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีจำนวนลูกไก่พื้นเมืองน้อยสุด 1 ตัว จำนวนลูกไก่พื้นเมืองมากที่สุด 247 ตัว โดยมีจำนวนลูกไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 21.59 ตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีจำนวนลูกไก่พื้นเมืองน้อยสุด 2 ตัว จำนวนลูกไก่พื้นเมืองมากที่สุด 60 ตัว โดยมีจำนวนลูกไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 18.52 ตัว

2.1.4 แหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาแหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง

แหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
เพาะพันธุ์เอง	340	65.6	34	79.1
หน่วยงานราชการนำมาให้	15	2.9	2	4.7
ซื้อลูกไก่จากหน่วยงาน	5	1.0	0	0.0
ราชการมาเลี้ยง				
ซื้อจากเพื่อนบ้าน	139	26.8	6	14.0
อื่น ๆ เช่น ฟาร์มเพาะพันธุ์	19	3.7	1	2.3
ต่างถิ่น เป็นต้น				

หมายเหตุ: เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการเพาะพันธุ์ไก่พื้นเมืองเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.6 และ 79.1 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ซื้อไก่พื้นเมืองจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และ 14.0 ตามลำดับ มีการซื้อลูกไก่จากหน่วยงานราชการมาเลี้ยงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0 พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีการซื้อลูกไก่จากฟาร์มเพาะพันธุ์ต่างถิ่นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.3

2.1.5 การกกลูกไก่ ผลการศึกษาการกกลูกไก่ แสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การกกลูกไก่

การกกลูกไก่	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
กกลูกไก่เองตามธรรมชาติ	382	96.2	35	97.2
กกลูกไก่โดยใช้เครื่องกก	15	3.8	1	2.8

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการให้แม่ไก่กกลูกไก่เองตามธรรมชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.2 และ 97.2 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 3.8 และ 2.8 ตามลำดับ ที่กกลูกไก่โดยใช้เครื่องกก มีการกักขังและที่กำบังลม หรือใช้หลอดไฟให้ความอบอุ่นแก่ลูกไก่

2.2 ด้านพื้นที่และลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

การศึกษาในด้านพื้นที่และลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ ลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และโรงเรือนที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาเป็นดังนี้

2.2.1 ลักษณะพื้นที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาลักษณะพื้นที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ลักษณะพื้นที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ลักษณะพื้นที่ในการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ที่ราบลุ่ม ^{2/}	52	13.2	3	8.1
ที่ดอน ^{3/}	206	52.4	20	54.1
ที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอน	135	34.4	14	37.8

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เป็นพื้นที่ราบที่มีน้ำท่วมถึง

3 เป็นพื้นที่บนเนิน หรือพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วมขัง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ลักษณะพื้นที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ดอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.4 และ 54.1 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 34.4 และ 37.8 ตามลำดับ และมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 8.1 ตามลำดับ

2.2.2 สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมือง				
ขังคอกหรืออยู่ในสุมตลอดเวลา	12	3.1	0	0.0
กึ่งขังกึ่งปล่อย	187	47.7	15	40.5
ปล่อยลานกว้างและมีรั้วกัน	54	13.8	9	24.3
ปล่อยลานกว้าง แต่ไม่มีรั้วกัน	139	35.5	13	35.1
โรงเรือนที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง				
ไม่มีโรงเรือน	111	28.1	8	21.6
มีโรงเรือน	284	71.9	29	78.4
ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยง				
- สร้างโรงเรือนตามแบบ มาตรฐานของกรมปศุสัตว์	20	7.0	0	0.0
- สร้างโรงเรือนอยู่ใต้ถุนบ้าน หรือติดกับบ้านพักอาศัย	50	17.6	1	3.4
- สร้างโรงเรือนห่างจาก บ้านพักอาศัย	172	60.6	27	93.1
- สร้างเพิงแบบง่าย ๆ	42	14.8	1	3.4

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.9 สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

1) **ลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมือง** จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.7 และ 40.5 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ การเลี้ยงแบบปล่อยลานกว้าง แต่ไม่มีรั้วกั้น คิดเป็นร้อยละ 35.5 และ 35.1 ตามลำดับ และการเลี้ยงแบบปล่อยลานกว้างและมีรั้วกั้น คิดเป็นร้อยละ 13.8 และ 24.3 ตามลำดับ ส่วนการเลี้ยงแบบขังคอกหรืออยู่ในสุมตลอดเวลา พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.1

2) **โรงเรือนที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง** จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีโรงเรือนในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 71.9 และ 78.4 ตามลำดับ ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการสร้างโรงเรือนห่างจากตัวบ้านพักอาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.6 และ 93.1 ตามลำดับ สำหรับการสร้างโรงเรือนตามแบบมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 7.0

2.3 ด้านอาหารและการให้อาหารไก่พื้นเมือง

การศึกษาในด้านอาหารและการให้อาหารไก่พื้นเมือง ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการให้อาหารไก่พื้นเมือง ชนิดของอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง วิธีการให้อาหารไก่พื้นเมือง การให้สารเสริมแก่ไก่พื้นเมือง แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง และวิธีการให้น้ำไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาคือเป็นดังนี้

2.3.1 รูปแบบการให้อาหารไก่พื้นเมือง ผลการศึกษารูปแบบการให้อาหารไก่พื้นเมืองแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 รูปแบบการให้อาหารไก่พื้นเมือง

รูปแบบการให้อาหาร ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ปล่อยไก่หาอาหารกินเอง ตามธรรมชาติ	61	15.4	10	27.0
ปล่อยไก่หาอาหารกินเอง ตามธรรมชาติ แล้วเสริม อาหาร เช้า-เย็น	322	81.1	27	73.0
ไม่ปล่อยให้ไก่หาอาหารกิน เอง แต่จัดหาอาหารให้ไก่กิน	14	3.5	0	0.0

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีรูปแบบการให้อาหารไก่พื้นเมืองโดยปล่อยให้ไก่หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ แล้วเสริมอาหารเช้า-เย็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.1 และ 73.0 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ปล่อยให้ไก่หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 15.4 และ 27.0 ตามลำดับ ส่วนการให้อาหารโดยไม่ปล่อยให้ไก่หาอาหารกินเอง แต่จัดหาอาหารให้ไก่กิน พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.5

2.3.2 ชนิดของอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาชนิดของอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ชนิดของอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชนิดของอาหารที่ใช้ในการ เลี้ยงไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
อาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น	266	79.4	23	85.2
อาหารผสมเอง	1	0.3	1	3.7
อาหารสำเร็จรูป	6	1.8	0	0.0
อาหารสำเร็จรูปผสมกับ อาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น	62	18.5	3	11.1

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ใช้อาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.4 และ 85.2 ตามลำดับ อาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น รำข้าว ปลายข้าว ข้าวเปลือก และข้าวโพดบด เป็นต้น รองลงมาได้แก่ ใช้อาหารสำเร็จรูปผสมกับอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 18.5 และ 11.1 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีการใช้อาหารสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 1.8 และมีการใช้อาหารผสมเอง คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีเพียงร้อยละ 3.7 มีการใช้อาหารผสมเอง และไม่พบว่ามีมีการใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

2.3.3 วิธีการให้อาหารไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาวิธีการให้อาหารไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 วิธีการให้อาหารไก่พื้นเมือง

วิธีการให้อาหารไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (คน)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (คน)	ร้อยละ
การให้อาหารลูกไก่				
ให้อาหารกินตลอดเวลามากกว่า 3 ครั้งต่อวัน	39	11.7	3	11.5
ให้วันละ 3 ครั้ง (เช้า เทียง เย็น)	15	4.5	2	7.7
ให้วันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น)	242	72.7	14	53.8
ให้วันละ 1 ครั้ง (เช้าหรือเย็น)	37	11.1	7	26.9
การให้อาหารไก่โต				
ให้อาหารกินตลอดเวลามากกว่า 3 ครั้งต่อวัน	25	7.5	2	7.4
ให้วันละ 3 ครั้ง (เช้า เทียง เย็น)	8	2.4	1	3.7
ให้วันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น)	257	76.9	16	59.3
ให้วันละ 1 ครั้ง (เช้าหรือเย็น)	44	13.2	8	29.6

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.12 พบว่า วิธีการให้อาหารลูกไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีการให้อาหารวันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.7 และ 53.8 ตามลำดับ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีการให้อาหารลูกไก่ รองลงมาได้แก่ ให้อาหารกินตลอดเวลามากกว่า 3 ครั้งต่อวัน ให้อาหารวันละ 1 ครั้ง (เช้าหรือเย็น) และให้อาหารวันละ 3 ครั้ง (เช้า เทียง เย็น) คิดเป็นร้อยละ 11.7 11.1 และ 4.5 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ รองลงมาได้แก่ ให้อาหารวันละ 1 ครั้ง (เช้าหรือเย็น) ให้อาหารกินตลอดเวลามากกว่า 3 ครั้งต่อวัน และให้อาหารวันละ 3 ครั้ง (เช้า เทียง เย็น) คิดเป็นร้อยละ 26.9 11.5 และ 7.7

วิธีการให้อาหารไก่โตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีการให้อาหารวันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.9 และ 59.3 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ให้อาหารวันละ 1 ครั้ง (เช้าหรือเย็น) คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 29.6 ตามลำดับ ให้อาหารกินตลอดเวลา มากกว่า 3 ครั้งต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และ 7.4 ตามลำดับ และให้อาหารวันละ 3 ครั้ง (เช้า เที่ยง เย็น) คิดเป็นร้อยละ 2.4 และ 3.7 ตามลำดับ

2.3.4 การให้สารเสริมแก่ไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาการให้สารเสริมแก่ไก่พื้นเมืองแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การให้สารเสริมแก่ไก่พื้นเมือง

การให้สารเสริมแก่ ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยให้	160	40.8	9	24.3
เคยให้ ^{2/}	232	59.2	28	75.7
- สมุนไพร	148	63.2	25	56.8
- น้ำหมักต่าง ๆ	7	3.0	12	27.3
- วิตามิน	94	40.2	5	11.4
- ยาปฏิชีวนะ	130	55.6	2	4.5

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการให้สารเสริมแก่ไก่พื้นเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.2 และ 75.7 ตามลำดับ โดยสารเสริมที่ให้ไก่พื้นเมืองเป็นสมุนไพรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.2 และ 56.8 ตามลำดับ สมุนไพรที่เสริมให้ไก่พื้นเมือง เช่น ฟ้าทะลายโจร บอระเพ็ด ขมิ้นชัน ไพล หมาถั่วอ่อน ตะไคร้ และกะเพรา เป็นต้น ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีการให้สารเสริมในไก่พื้นเมืองรองลงมาได้แก่ สารเสริมจำพวกยาปฏิชีวนะ เช่น Bio+B12 (ป้องกันและรักษาโรคหวัดหน้าบวม)

ยาออกซิเตตราไซคลิน และกลุ่มยาจำพวกซัลฟา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 55.6 สารเสริมจำพวกวิตามิน เช่น วิตามินบีรวม วิตามินบี 12 และน้ำมันตับปลา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 40.2 มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ สารเสริมจำพวกน้ำหมักต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 3.0 ส่วนการให้สารเสริมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการให้สารเสริมจำพวกน้ำหมักต่าง ๆ เช่น น้ำหมักจุลินทรีย์ หน่อกล้วย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 27.3 สารเสริมจำพวกวิตามิน เช่น วิตามินบีรวม วิตามินบี 12 เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 11.4 มีเพียงร้อยละ 4.5 ที่ให้สารเสริมจำพวกยาปฏิชีวนะแก่ไก่พื้นเมือง เนื่องจากเกษตรกร บางรายที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ไก่ชน อาจมีการเสริมหรือใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคในไก่พื้นเมือง

2.3.5 แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาแหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง

แหล่งน้ำสำหรับเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้ำฝน	25	6.4	2	5.4
คลองชลประทาน	7	1.8	1	2.7
ลำห้วย หนอง คลอง บึง	22	5.6	0	0.0
น้ำบ่อบาดาล บ่อน้ำขุดเอง	61	15.5	6	16.2
น้ำประปา	278	70.7	28	75.7

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการใช้น้ำประปาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.7 และ 75.7 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ใช้แหล่งน้ำจากบ่อบาดาล หรือบ่อน้ำขุดเอง คิดเป็นร้อยละ 15.5 และ 16.2 ตามลำดับ มีส่วนน้อยที่ใช้แหล่งน้ำจากคลองชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และ 2.7 ตามลำดับ สำหรับการใช้น้ำจากลำห้วย หนอง คลอง บึง พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5.6

2.3.6 วิธีการให้น้ำไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาวิธีการให้น้ำไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 วิธีการให้น้ำไก่พื้นเมือง

วิธีการให้น้ำไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
จัดหาน้ำสะอาดให้ไก่กิน	377	95.2	37	100.0
ปล่อยให้ไก่หาน้ำกินเอง	19	4.8	0	0.0

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการจัดหาน้ำสะอาดให้ไก่กินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.2 และ 100.0 และมีเฉพาะกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีการปล่อยให้ไก่หาน้ำกินเอง คิดเป็นร้อยละ 4.8

2.4 ด้านสุขภาพสัตว์

การศึกษาในด้านสุขภาพสัตว์ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดปากไก่ การเกิดโรคนิไก่พื้นเมือง การจัดการเมื่อไก่เจ็บป่วยหรือแสดงอาการผิดปกติ การทำวัคซีนป้องกันโรคนิไก่พื้นเมือง ชนิดวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคนิไก่พื้นเมือง การถ่ายพยาธิภายใน และการกำจัดพยาธิภายนอก ผลการศึกษาดังนี้

2.4.1 การตัดปากไก่ ผลการศึกษาการตัดปากไก่ แสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การตัดปากไก่

การตัดปากไก่	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ไม่เคยตัดปากไก่	383	96.7	36	97.3
เคยตัดปากไก่	13	3.3	1	2.7

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ไม่เคยตัดปากไก่อีกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.7 และ 97.3 ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนมากเลี้ยงไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ไก่ชนจึงไม่นิยมตัดปากไก่ และต้องการให้เป็นไปตามธรรมชาติของสัตว์สามารถหาอาหารจิกกินเองได้

2.4.2 การเกิดโรคในไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาการเกิดโรคในไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การเกิดโรคในไก่พื้นเมือง

การเกิดโรคในไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ไม่เคย	105	26.9	2	5.4
เคย ^{2/}	285	73.1	35	94.6

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การเกิดโรคในไก่อพื้นที่เมือง	ผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- ไอ จาม กินอาหารน้อยลง	113	20.4	26	56.5
- ไอ จาม น้ำบวม	119	21.5	5	10.9
- คอปิด	46	8.3	1	2.2
- มีตุ่มตามหน้า	58	10.5	6	13.0
- ท้องเสีย ขี้เขียว หรือ ขี้ขาว	192	34.7	8	17.4
- อื่น ๆ เช่น ตายไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น	25	4.5	0	0.0

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ไก่อพื้นที่เมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์เคยเกิดโรค คิดเป็นร้อยละ 73.1 และ 94.6 ตามลำดับ อาการของไก่อพื้นที่เมืองที่พบในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองทั่วไปมากที่สุด ได้แก่ อาการท้องเสีย ขี้เขียวหรือขี้ขาว คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมาได้แก่ มีอาการไอ จาม/น้ำบวม อาการไอ จาม/กินอาหารน้อยลง มีตุ่มตามหน้า อาการคอปิด และอาการอื่น ๆ เช่น ตายไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 21.5 20.4 10.5 8.3 และ 4.5 ตามลำดับ อาการของไก่อพื้นที่เมืองที่พบในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มากที่สุด ได้แก่ อาการไอ จาม/กินอาหารน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมาได้แก่ มีอาการท้องเสีย ขี้เขียวหรือขี้ขาว มีตุ่มตามหน้า อาการไอ จาม/น้ำบวม และอาการคอปิด คิดเป็นร้อยละ 17.4 13.0 10.9 และ 2.2 ตามลำดับ และไม่พบอาการของโรคอื่น ๆ ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นที่เมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

2.4.3 การจัดการเมื่อไก่อเจ็บป่วยหรือแสดงอาการผิดปกติ ผลการศึกษาการจัดการเมื่อไก่อเจ็บป่วยหรือแสดงอาการผิดปกติ แสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การจัดการเมื่อไก่อเจ็บป่วยหรือแสดงอาการผิดปกติ

การจัดการเมื่อไก่อเจ็บป่วยหรือแสดงอาการผิดปกติ	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปล่อยให้หายเองตามธรรมชาติ	63	9.3	8	9.6
ปรึกษาเพื่อนเกษตรกร	79	11.7	11	13.3
ปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	130	19.3	19	22.9
รักษาด้วยตนเองทันที	150	22.3	21	25.3
ใช้สมุนไพรที่มีอยู่ทำการรักษา	96	14.2	19	22.9
ซื้อยามารักษาจากร้านขายยา	156	23.1	5	6.0

หมายเหตุ: เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.18 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปเลือกซื้อยาจากร้านขายยามาทำการรักษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาได้แก่ ทำการรักษาด้วยตนเองทันที ปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ โดยเจ้าหน้าที่จะทำการแจกจ่ายเวชภัณฑ์และยารักษาโรค เช่น Bio+B12 (ป้องกันและรักษาโรคหวัดหน้าบวม) ยาออกซิเตตราไซคลิน และกลุ่มยาจำพวกซัลฟา เป็นต้น ใช้สมุนไพรที่มีอยู่ทำการรักษา เช่น ฟ้าทะลายโจร บอระเพ็ด (รักษาโรคระบบทางเดินหายใจ) ขมิ้นชัน ไพล (รักษาโรคระบบทางเดินอาหาร) ข่า กระเพรา (รักษาโรคท้องอืด) หมากอ่อน (ถ่ายพยาธิ) ตะไคร้หอม หนอนตายหยาก (กำจัดพยาธิภายนอก) เป็นต้น ปรึกษาเพื่อนเกษตรกร และปล่อยให้หายเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 22.3 19.3 14.2 11.7 และ 9.3 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ทำการรักษาด้วยตนเองทันทีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมาได้แก่ ปรึกษาเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ใช้สมุนไพรที่มีอยู่ทำการรักษา เช่น ดอกดาวเรือง (ถ่ายพยาธิ) เป็นต้น ปรึกษาเพื่อนเกษตรกร ปล่อยให้หายเองตามธรรมชาติ และซื้อยาจากร้านขายยามาทำการรักษา คิดเป็นร้อยละ 22.9 22.9 13.3 9.6 และ 6.0 ตามลำดับ

2.4.4 การทำวัคซีนป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาการทำวัคซีนป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การทำวัคซีนป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง

การทำวัคซีนป้องกันโรคใน ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยทำวัคซีนเลย	123	31.4	9	24.3
ทำวัคซีนเฉพาะช่วงที่มีโรค ระบาด	186	47.4	24	64.9
ทำวัคซีนตามโปรแกรมที่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์กำหนด	83	21.2	4	10.8

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.19 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการทำวัคซีนป้องกันโรคเฉพาะช่วงที่มีโรคระบาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.4 และ 64.9 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ไม่เคยทำวัคซีนป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 31.4 และ 24.3 ตามลำดับ และมีการทำวัคซีนป้องกันโรคตามโปรแกรมที่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์กำหนด โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นผู้ทำวัคซีนและแจกจ่ายวัคซีนให้กับเกษตรกรโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 21.1 และ 10.8 ตามลำดับ

2.4.5 ชนิดวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง ผลการศึกษาชนิดวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ชนิดวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคในไก่พื้นเมือง

ชนิดวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคใน ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
นิวคาสเซิล	258	42.2	25	41.7
หอยค่อมอีกเสบ	153	25.0	24	40.0
ฝีดาษไก่	95	15.5	5	8.3
อหิวาต์ไก่	106	17.3	6	10.0

หมายเหตุ: เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ใช้วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 และ 41.7 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ วัคซีนป้องกันโรคหอยค่อมอีกเสบ คิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 40.0 ตามลำดับ วัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ไก่ คิดเป็นร้อยละ 17.3 และ 10.0 ตามลำดับ และวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษไก่ คิดเป็นร้อยละ 15.5 และ 8.3 ตามลำดับ

2.4.6 การถ่ายพยาธิภายใน ผลการศึกษาวิธีการถ่ายพยาธิภายใน แสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 การถ่ายพยาธิภายใน

การถ่ายพยาธิภายใน	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ใช้สมุนไพร	43	11.2	9	24.3
ใช้ยาถ่ายพยาธิทั่วไป	172	44.8	16	43.2
ไม่เคยถ่ายพยาธิ	169	44.0	12	32.4

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีการใช้ยาถ่ายพยาธิทั่วไป เช่น มีเบนดาโซล เป็นต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.8 และ 43.2 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ไม่เคยถ่ายพยาธิ คิดเป็นร้อยละ 44.0 และ 32.4 ตามลำดับ และมีการใช้สมุนไพรในการถ่ายพยาธิภายใน เช่น หมากอ่อน และดอกดาวเรือง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 11.2 และ 24.3 ตามลำดับ

2.4.7 การกำจัดพยาธิภายนอก ผลการศึกษาการกำจัดพยาธิภายนอกในไก่พื้นเมือง แสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การกำจัดพยาธิภายนอก

การกำจัดพยาธิภายนอก	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ใช้สมุนไพร	36	9.5	12	32.4
ใช้ยากำจัดพยาธิทั่วไป	190	50.1	2	5.4
ไม่มีการกำจัดพยาธิ	153	40.4	23	62.2

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

จากตารางที่ 4.22 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีการใช้ยากำจัดพยาธิทั่วไป เช่น ยาเบื่อปู เป็นต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.1 รองลงมาได้แก่ ไม่มีการกำจัดพยาธิภายนอก และมีการใช้สมุนไพรในการกำจัดพยาธิภายนอก เช่น ขมิ้นชัน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 40.4 และ 9.5 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ไม่มีการกำจัดพยาธิภายนอกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 โดยจะเน้นการทำความสะอาดโรงเรือน และตัวไก่เป็นหลัก รองลงมาได้แก่ มีการใช้สมุนไพรในการกำจัดพยาธิภายนอก เช่น หนอนตายหยาก ตะไคร้หอม และขมิ้นชัน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 32.4 และมีการใช้ยากำจัดพยาธิทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5.4

2.5 ด้านการตลาด

การศึกษาในด้านการตลาด ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจำหน่ายไก่พื้นเมือง รูปแบบการจำหน่าย แหล่งจำหน่ายไก่พื้นเมือง ระยะเวลาที่เลี้ยงจนถึงจำหน่าย น้ำหนักไก่พื้นเมืองที่จำหน่าย ราคาที่จำหน่ายไก่แบบคิดตามน้ำหนักตัว ราคาที่จำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัว ราคาที่จำหน่ายลูกไก่ชน และราคาจำหน่ายไข่ไก่ ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ลักษณะการจำหน่ายไก่พื้นเมือง

ลักษณะการจำหน่าย ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
การจำหน่ายไก่พื้นเมือง				
ยังไม่เคยจำหน่าย	132	33.2	9	24.3
เคยจำหน่ายแล้ว ^{2/}	266	66.8	28	75.7
- คิดตามน้ำหนัก	207	63.7	26	81.3
- ขายเหมาเป็นตัว	118	36.3	6	18.8
แหล่งจำหน่ายไก่พื้นเมือง^{2/}				
หน้าแล้ง	189	52.6	25	69.4
ตลาดในหมู่บ้าน	6	1.7	1	2.8
พ่อค้ามารับซื้อตามหมู่บ้าน	154	42.9	9	25.0
อื่น ๆ	10	2.8	1	2.8
ระยะเวลาที่เลี้ยงจนถึงจำหน่าย (สัปดาห์)				
8 – 16	22	11.6	1	4.0
17 – 24	43	22.6	14	56.0
25 – 32	108	56.8	8	32.0
มากกว่า 32	17	8.9	2	8.0
ระยะเวลาที่เลี้ยงน้อยสุด (สัปดาห์)	12		16	
ระยะเวลาที่เลี้ยงมากที่สุด (สัปดาห์)	48		48	
ระยะเวลาที่เลี้ยงเฉลี่ย (สัปดาห์)	26.89		26.28	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.984		5.962	

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ลักษณะการจำหน่าย ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตาม มาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
น้ำหนักไก่พื้นเมืองที่จำหน่าย (กิโลกรัม)				
1.0 – 1.5	97	47.5	3	11.5
1.6 – 2.0	90	44.1	21	80.8
มากกว่า 2.0	17	8.3	2	7.7
น้ำหนักไก่พื้นเมืองน้อยสุด (กิโลกรัม)	1.0		1.5	
น้ำหนักไก่พื้นเมืองมากที่สุด (กิโลกรัม)	3.0		2.8	
น้ำหนักไก่พื้นเมืองเฉลี่ย (กิโลกรัม)	1.73		1.85	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.332		0.277	
ราคาที่จำหน่ายไก่แบบคิดตามน้ำหนักตัว (บาท/กิโลกรัม)				
50 – 70	126	62.1	23	88.5
71 – 90	74	36.5	3	11.5
มากกว่า 90	3	1.5	0	0.0
ราคาที่จำหน่ายน้อยสุด (บาท/กิโลกรัม)	50		60	
ราคาที่จำหน่ายมากที่สุด (บาท/กิโลกรัม)	120		90	
ราคาที่จำหน่ายเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	70.26		64.04	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	8.834		7.618	
ราคาที่จำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัว (บาท/ตัว)				
น้อยกว่า 500	49	41.5	5	83.3
501 – 1,000	48	40.7	0	0.0
มากกว่า 1,000	21	17.8	1	16.7
ราคาที่จำหน่ายน้อยสุด (บาท/ตัว)	100		250	
ราคาที่จำหน่ายมากที่สุด (บาท/ตัว)	8,500		1,250	
ราคาที่จำหน่ายเฉลี่ย (บาท/ตัว)	1,054.66		583.33	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1,355.472		341.565	

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ลักษณะการจำหน่าย ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตาม มาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
ราคาจำหน่ายลูกไก่ชน (บาท/ตัว)				
100 – 500	16	84.2	0	0.0
มากกว่า 500	3	15.8	0	0.0
ราคาจำหน่ายลูกไก่ชนน้อยสุด (บาท/ตัว)	100		0.0	
ราคาจำหน่ายลูกไก่ชนมากที่สุด (บาท/ตัว)	1,000		0.0	
ราคาจำหน่ายลูกไก่ชนเฉลี่ย (บาท/ตัว)	397.37		0.0	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	285.518		0.0	
ราคาจำหน่ายไข่ไก่ (บาท/ฟอง)				
มากกว่า 3.00	1	100.0	2	100.0
ราคาจำหน่ายไข่ไก่น้อยสุด (บาท/ฟอง)	0.00		3.50	
ราคาจำหน่ายไข่ไก่มากที่สุด (บาท/ฟอง)	0.00		5.50	
ราคาจำหน่ายไข่ไก่เฉลี่ย (บาท/ฟอง)	3.33		4.50	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.000		1.414	

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.23 ลักษณะการจำหน่ายไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

2.5.1 การจำหน่ายไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์เคยมีการจำหน่ายไก่พื้นเมืองแล้วมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.8 และ 75.7 ตามลำดับ และยังไม่เคยมีการจำหน่ายไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 33.2 และ 24.3 ตามลำดับ โดยมีการจำหน่ายไก่พื้นเมืองคิดตามน้ำหนักตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.7 และ 81.3 ตามลำดับ และมีการจำหน่ายไก่พื้นเมืองแบบขายเหมาเป็นตัว คิดเป็นร้อยละ 36.3 และ 18.8 ตามลำดับ

2.5.2 แหล่งจำหน่ายไก่อพื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีการจำหน่ายไก่อพื้นเมืองหน้าแล้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.6 และ 69.4 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ มีพ่อค้ามารับซื้อตามหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 42.9 และ 25.0 ตามลำดับ มีการนำไก่อไปจำหน่ายยังแหล่งอื่น ๆ เช่น สนามไก่อชน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 2.8 เท่ากัน และมีการจำหน่ายภายในตลาดหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และ 2.8 ตามลำดับ

2.5.3 ระยะเวลาที่เลี้ยงจนถึงจำหน่าย จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไปใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่อพื้นเมือง 25-32 สัปดาห์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมาได้แก่ ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง 17-24 สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง 8-16 สัปดาห์ และใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงมากกว่า 32 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 22.6 11.6 และ 8.9 ตามลำดับ ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่อน้อยสุดเท่ากับ 12 สัปดาห์ ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่อนานที่สุดเท่ากับ 48 สัปดาห์ โดยใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่อเฉลี่ยเท่ากับ 26.89 สัปดาห์ ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่อพื้นเมือง 17-24 สัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาได้แก่ ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง 25-32 สัปดาห์ ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงมากกว่า 32 สัปดาห์ และใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง 8-16 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 32.0 8.0 และ 4.0 ตามลำดับ ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่อน้อยสุดเท่ากับ 16 สัปดาห์ ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่อนานที่สุดเท่ากับ 48 สัปดาห์ โดยใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่อเฉลี่ยเท่ากับ 26.28 สัปดาห์

2.5.4 น้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่าย จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป จำหน่ายไก่อที่น้ำหนัก 1.0-1.5 กิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาได้แก่ จำหน่ายไก่อที่น้ำหนัก 1.6-2.0 กิโลกรัม และมากกว่า 2.0 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 44.1 และ 8.3 ตามลำดับ น้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุดเท่ากับ 1.0 กิโลกรัม น้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุดเท่ากับ 3.0 กิโลกรัม โดยมีน้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1.73 กิโลกรัม ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ จำหน่ายไก่อที่น้ำหนัก 1.6-2.0 กิโลกรัมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.8 รองลงมาได้แก่ จำหน่ายไก่อที่น้ำหนัก 1.0-1.5 กิโลกรัม และมากกว่า 2.0 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 11.5 และ 7.7 ตามลำดับ น้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุดเท่ากับ 1.5 กิโลกรัม น้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุดเท่ากับ 2.8 กิโลกรัม โดยมีน้ำหนักไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1.85 กิโลกรัม

2.5.5 ราคาที่จำหน่ายไก่อแบบคิดตามน้ำหนักตัว จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการจำหน่ายไก่อแบบคิดตามน้ำหนักตัวในราคา 50-70 บาทต่อกิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.1 และ 88.5 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ จำหน่ายในราคา 71-90 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 36.5 และ 11.5 ตามลำดับ และจำหน่ายในราคามากกว่า 90 บาทต่อกิโลกรัม พบเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 1.5 ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อพื้นเมืองทั่วไป มีราคาไก่อพื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุด

เท่ากับ 50 บาทต่อกิโลกรัม ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุด เท่ากับ 120 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ย เท่ากับ 70.26 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุด เท่ากับ 60 บาทต่อกิโลกรัม ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุด เท่ากับ 90 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ย เท่ากับ 64.04 บาทต่อกิโลกรัม

2.5.6 ราคาที่จำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัว จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการจำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัวในราคาน้อยกว่า 500 บาทต่อตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 และ 83.3 ตามลำดับในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า ราคาที่จำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัว รองลงมาได้แก่ จำหน่ายในราคา 501-1,000 บาทต่อตัว และจำหน่ายในราคามากกว่า 1,000 บาทต่อตัว คิดเป็นร้อยละ 40.7 และ 17.8 ตามลำดับ ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุด เท่ากับ 100 บาทต่อตัว ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุด เท่ากับ 8,500 บาทต่อตัว โดยมีราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ย เท่ากับ 1,054.66 บาทต่อตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า ราคาที่จำหน่ายไก่แบบเหมาเป็นตัว รองลงมาได้แก่ จำหน่ายในราคามากกว่า 1,000 บาทต่อตัว คิดเป็นร้อยละ 16.7 ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายน้อยสุด เท่ากับ 250 บาทต่อตัว ราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายมากที่สุด เท่ากับ 1,250 บาทต่อตัว โดยมีราคาไก่พื้นเมืองที่จำหน่ายเฉลี่ย เท่ากับ 583.33 บาทต่อตัว

2.5.7 ราคาที่จำหน่ายลูกไก่ชน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป มีการจำหน่ายลูกไก่ชนในราคา 100-500 บาทต่อตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.2 และจำหน่ายในราคามากกว่า 500 บาทต่อตัว คิดเป็นร้อยละ 15.8 ราคาที่จำหน่ายลูกไก่ชนน้อยสุด เท่ากับ 100 บาทต่อตัว ราคาที่จำหน่ายลูกไก่ชนมากที่สุด เท่ากับ 1,000 บาทต่อตัว โดยมีราคาจำหน่ายลูกไก่ชนเฉลี่ย เท่ากับ 397.37 บาทต่อตัว ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า ไม่มีการจำหน่ายลูกไก่ชน

2.5.8 ราคาที่จำหน่ายไข่ไก่ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ มีการจำหน่ายไข่ไก่ในราคามากกว่า 3.00 บาทต่อฟอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน ในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีราคาไข่ไก่ที่จำหน่าย เท่ากับ 3.33 บาทต่อฟอง ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ราคาไข่ไก่ที่จำหน่ายน้อยสุด เท่ากับ 3.50 บาทต่อฟอง ราคาไข่ไก่ที่จำหน่ายมากที่สุด เท่ากับ 5.50 บาทต่อฟอง โดยมีราคาไข่ไก่ที่จำหน่ายเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 บาทต่อฟอง

ตอนที่ 3 การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกร

การวิเคราะห์การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ในด้านการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ได้แก่ 1) แหล่งที่มาของสัตว์ 2) การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ 3) อาหารสัตว์ 4) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ 5) การจัดการฟาร์ม 6) การจดบันทึกข้อมูล และ 7) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ระดับการปฏิบัติในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกร

นำเสนอผลการศึกษาจากคะแนนของระดับการปฏิบัติในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ได้แก่ 1) แหล่งที่มาของสัตว์ 2) การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ 3) อาหารสัตว์ 4) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ 5) การจัดการฟาร์ม 6) การจดบันทึกข้อมูล และ 7) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์ แสดงผลการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกรแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ระดับการปฏิบัติในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกร

ประเด็นการจัดการ	การจัดการฟาร์มของเกษตรกร							
	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป				ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}
1. แหล่งที่มาของสัตว์	4.28	1.038	มาก		4.67	0.535	มากที่สุด	
1.1 ไก่ทั้งหมดเกิดจากพ่อแม่ไก่ในฟาร์มตนเอง	4.28	1.038	มาก		4.67	0.535	มากที่สุด	
2. การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	1.60	1.063	น้อย		2.82	0.968	ปานกลาง	
2.2 การนำไก่เข้าเลี้ยงต้องนำเข้า เมื่อฟักออกจากไข่ไม่เกิน 3 วัน	1.60	1.063	น้อย		2.82	0.968	ปานกลาง	
3. อาหารสัตว์	2.53	0.541	ปานกลาง		3.39	0.685	ปานกลาง	
3.1 อาหารไก่ต้องมาจากแหล่งธรรมชาติที่ไม่ใช้สารเคมี 100 %	1.89	1.210	น้อย	4	3.16	1.302	ปานกลาง	4
3.2 มีการผสมอาหารไก่ใช้เองภายในฟาร์ม	1.06	0.303	น้อยที่สุด	5	1.30	0.810	น้อยที่สุด	5
3.3 ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ยาแผนปัจจุบัน สารเร่งการเจริญเติบโต หรือสารอื่นใดลงในอาหารไก่	3.34	1.318	ปานกลาง	2	4.35	1.086	มาก	2
3.4 มีการใช้น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพร ผสมลงในอาหารไก่ และน้ำ	1.94	1.153	น้อย	3	3.43	1.537	ปานกลาง	3
3.5 มีน้ำสะอาดให้สัตว์กินอย่างพอเพียง	4.49	0.835	มาก	1	4.73	0.450	มากที่สุด	1
4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์	3.23	0.498	ปานกลาง		4.11	0.473	มาก	
4.1 ปลอຍให้ไก่ได้ออกกำลังกายและคุ้ยเขี่ย	4.28	0.880	มาก	3	4.84	0.374	มากที่สุด	1
4.2 จำนวนไก่เหมาะสมกับพื้นที่เลี้ยง ไม่แออัด	4.30	0.866	มาก	2	4.73	0.450	มากที่สุด	3
4.3 แยกไก่ป่วยออกจากฝูงและจัดให้อยู่ในโรงเรือนที่เหมาะสมเพื่อการรักษา	2.83	1.146	ปานกลาง	7	3.83	0.954	มาก	7
4.4 ใช้สมุนไพรหรือยาแผนโบราณเพื่อการรักษาโรค	2.39	1.262	น้อย	8	3.66	0.906	มาก	8
4.5 ใช้สมุนไพรหรือยาแผนโบราณ ในการกำจัดพยาธิภายใน และพยาธิภายนอก	1.89	1.160	น้อย	9	3.32	1.107	ปานกลาง	9

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ประเด็นการจัดการ	การจัดการฟาร์มของเกษตรกร							
	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป				ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}
4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ (ต่อ)								
4.6 ใช้สารสกัดจากสมุนไพรกำจัดแมลงวัน และยุง	1.66	1.024	น้อย	10	3.08	1.115	ปานกลาง	10
4.7 ไม่ใช้ยาแผนปัจจุบัน ยาปฏิชีวนะ เพื่อรักษาโรคและกำจัดพยาธิภายใน	3.11	1.326	ปานกลาง	6	3.86	0.948	มาก	6
4.8 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดพยาธิภายนอกในเส้าไก่	3.33	1.463	ปานกลาง	5	4.41	0.686	มาก	5
4.9 ไม่ใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงกำจัดแมลงวัน และยุง	3.58	1.453	มาก	4	4.49	0.692	มาก	4
4.10 ไม่มีการตัดปากไก่	4.76	0.652	มากที่สุด	1	4.81	0.739	มากที่สุด	2
5. การจัดการฟาร์ม	3.42	0.609	ปานกลาง		4.03	0.509	มาก	
5.1 พื้นที่เลี้ยงสัตว์ตั้งอยู่ห่างจากชุมชน ถนน โรงงาน และแหล่งผลิตสัตว์ทั่วไป	3.07	1.076	ปานกลาง	10	4.05	0.911	มาก	9
5.2 พื้นที่เลี้ยงสัตว์อยู่ในที่น้ำท่วมไม่ถึง ไม่มีประวัติน้ำท่วมขัง	3.58	1.378	มาก	6	4.35	0.949	มาก	3
5.3 พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีขอบเขตชัดเจนกับบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมี	2.85	1.147	ปานกลาง	12	3.68	0.944	มาก	12
5.4 ภายในฟาร์มมีพื้นที่เปิดโล่งให้สัตว์ได้ออกกำลังกาย	3.92	0.832	มาก	3	4.54	0.767	มากที่สุด	1
5.5 มีการแยกเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดอย่างชัดเจน กรณีเลี้ยงสัตว์หลายชนิด	3.39	1.043	ปานกลาง	8	3.67	0.868	มาก	13
5.6 มีการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ที่เกื้อกูลกัน	2.73	1.109	ปานกลาง	13	3.69	0.668	มาก	11
5.7 มีพืชท้องถิ่น สมุนไพร หญ้าพื้นเมือง หรือวัชพืช เป็นแหล่งอาหารสัตว์ธรรมชาติ	2.93	1.121	ปานกลาง	11	4.00	0.707	มาก	10

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ประเด็นการจัดการ	การจัดการฟาร์มของเกษตรกร							
	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป				ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์			
	— X	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}	— X	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}
5. การจัดการฟาร์ม (ต่อ)								
5.8 มีแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ธรรมชาติ ได้แก่ หนอง แมลง ปลวกธรรมชาติ	3.28	1.068	ปานกลาง	9	4.27	0.608	มาก	5
5.9 โรงเรือนเลี้ยงไก่แยกออกจากคอกคาวบ้าน	3.59	0.973	มาก	5	4.24	0.830	มาก	6
5.10 ภายในโรงเรือนมีพื้นที่เพียงพอให้ไก่อยู่อย่างอิสระ	3.97	0.837	มาก	2	4.34	0.614	มาก	4
5.11 ในกรณีเลี้ยงไก่แบบปล่อยจะต้องมีหลังคา สามารถกันแดด กันฝน	3.70	0.961	มาก	4	4.42	0.663	มาก	2
5.12 พื้นโรงเรือนเป็นพื้นแข็ง เช่น คอนกรีต เป็นดิน	3.56	0.838	มาก	7	4.07	0.651	มาก	8
5.13 พื้นโรงเรือนคลุมด้วยวัสดุรองพื้น เช่น แกลบ ขี้เลื่อย ฟาง หรือหญ้า	1.98	1.059	น้อย	14	2.39	1.166	น้อย	14
5.14 ขนาดและจำนวนรังนอนมีเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนไก่	4.03	0.761	มาก	1	4.21	0.726	มาก	7
6. การจดบันทึกข้อมูล	1.30	0.665	น้อยที่สุด		2.15	0.970	น้อย	
6.1 การจดบันทึกแหล่งที่มาของสัตว์	1.50	1.004	น้อย	3	2.32	1.107	น้อย	4
6.2 การจดบันทึกแหล่งที่มาของอาหารสัตว์	1.38	0.863	น้อยที่สุด	7	2.19	1.050	น้อย	5
6.3 การจดบันทึกการให้ยาในไก่	1.34	0.823	น้อยที่สุด	8	2.13	0.900	น้อย	7
6.4 การจดบันทึกการทำวัคซีน	1.40	0.914	น้อยที่สุด	6	2.47	0.971	น้อย	2
6.5 การจดบันทึกผลผลิตไข่	1.40	0.886	น้อยที่สุด	4	2.09	0.951	น้อย	8
6.6 การจดบันทึกจำนวนลูกไก่	1.49	1.003	น้อย	1	2.19	1.023	น้อย	6
6.7 การจดบันทึกการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร ยา วัคซีน อุปกรณ์ต่างๆ	1.49	0.947	น้อย	2	2.49	0.932	น้อย	1
6.8 การจดบันทึกการขายผลผลิต เช่น พ่อแม่พันธุ์ ลูกไก่ ไข่ไก่ แม่ไก่ปลดระวาง	1.41	0.895	น้อยที่สุด	5	2.42	1.062	น้อย	3

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ประเด็นการจัดการ	การจัดการฟาร์มของเกษตรกร							
	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป				ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ ^{1/}
7. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	3.11	1.012	ปานกลาง		3.76	0.548	มาก	
7.1 นำมูลไก่ไปทำเป็นปุ๋ยหมัก	3.04	1.223	ปานกลาง	2	3.62	0.828	มาก	2
7.2 มีการกำจัดเศษเหลือ เช่น อาหารที่หกหล่น น้ำทิ้งที่เหลือ จัดการอย่างเหมาะสม	3.18	1.081	ปานกลาง	1	3.89	0.516	มาก	1

หมายเหตุ: 1 เรียงลำดับตามระดับการปฏิบัติตั้งแต่ปฏิบัติได้มากที่สุดถึงน้อยที่สุด ในแต่ละประเด็นของการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

จากตารางที่ 4.24 ระดับการปฏิบัติในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์เป็นดังนี้

1) **แหล่งที่มาของสัตว์** ที่พิจารณาจาก ไก่ทั้งหมดเกิดจากพ่อแม่ไก่ในฟาร์มตนเอง พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) ในขณะที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$)

2) **การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์** ที่พิจารณาจาก การนำไก่เข้าเลี้ยง ต้องนำเข้า เมื่อฟักออกจากไข่ไม่เกิน 3 วัน พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.60$) ในขณะที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.82$)

3) **อาหารสัตว์** กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีการจัดการด้านอาหารสัตว์โดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านอาหารสัตว์ในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรสามารถจัดหาส่วนผสมอาหารให้สัตว์กินได้อย่างพอเพียง โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมาได้แก่ การไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ยาแผนปัจจุบัน สารเร่งการเจริญเติบโตหรือสารอื่นใดลงในอาหารไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) และพบว่าเกษตรกรมีการผสมอาหารไก่ใช้เองภายในฟาร์ม โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.06$)

กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการจัดการด้านอาหารสัตว์โดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านอาหารสัตว์ในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรสามารถจัดหาส่วนผสมอาหารให้สัตว์กินได้อย่างพอเพียง โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) รองลงมาได้แก่ การไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ยาแผนปัจจุบัน สารเร่งการเจริญเติบโตหรือสารอื่นใดลงในอาหารไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) และพบว่าเกษตรกรมีการผสมอาหารไก่ใช้เองภายในฟาร์ม โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.30$)

4) **การจัดการด้านสุขภาพสัตว์** กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีการจัดการด้านสุขภาพสัตว์โดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรไม่มีการตัดปากไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) รองลงมาได้แก่ การเลี้ยงไก่ในจำนวนที่เหมาะสมกับพื้นที่เลี้ยง ไม่แออัด โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) และพบว่าเกษตรกรมีการใช้สารสกัดจากสมุนไพรกำจัดแมลงวันและยุง โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.66$)

กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการจัดการด้านสุขภาพสัตว์โดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีการปล่อยให้ไก่ได้ออกกำลังและคุ้ยเขี่ย โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$) รองลงมาได้แก่ เกษตรกรไม่มีการตัดปากไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.81$) และพบว่าเกษตรกรมีการใช้สารสกัดจากสมุนไพรกำจัดแมลงวันและยุง โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.08$)

5) **การจัดการฟาร์ม** กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีการจัดการฟาร์มโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการฟาร์มในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรสามารถจัดหาหรืงนอนที่มีขนาดและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ การจัดพื้นที่ภายในโรงเรือนให้มีพื้นที่เพียงพอให้ไก่อยู่อย่างอิสระ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) และพบว่าเกษตรกรมีการคลุมพื้นโรงเรือนด้วยวัสดุรองพื้น เช่น แกลบ จี้เลื่อย ฟาง หรือหญ้า เป็นต้น โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.98$)

กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการจัดการฟาร์มโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการฟาร์มในแต่ละประเด็น พบว่า การจัดให้ภายในฟาร์มมีพื้นที่เปิดโล่งให้สัตว์ได้ออกกำลังกายโดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมาได้แก่ การจัดให้มีหลังคา กันแดดและฝน ในกรณีเลี้ยงไก่แบบปล่อย โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) และพบว่าเกษตรกรมีการคลุมพื้นโรงเรือนด้วยวัสดุรองพื้น เช่น แกลบ จี้เลื่อย ฟาง หรือหญ้า เป็นต้น โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.39$)

6) **การจดบันทึกข้อมูล** กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีการจดบันทึกข้อมูลโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.30$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจดบันทึกข้อมูลในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีการจดบันทึกแหล่งที่มาของสัตว์ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.50$) รองลงมาได้แก่ การจดบันทึกจำนวนลูกไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.49$) และพบว่าเกษตรกรมีการจดบันทึกการให้ยาในไก่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.34$)

กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการจดบันทึกข้อมูลโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.15$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจดบันทึกข้อมูลในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีการจดบันทึกการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร เวชภัณฑ์และวัคซีน อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$)

รองลงมาได้แก่ การจดบันทึกการทำวัคซีน โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$) และพบว่า เกษตรกรมีการจดบันทึกผลผลิตไข่ โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.09$)

7) **การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม** กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีการกำจัดเศษเหลือ เช่น อาหารที่หกหล่น น้ำทิ้งที่เหลือ จัดการได้อย่างเหมาะสม โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) รองลงมาได้แก่ การนำมูลไก่ไปทำเป็นปุ๋ยหมัก โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$)

กรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณารายละเอียดของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรมีการกำจัดเศษเหลือ เช่น อาหารที่หกหล่น น้ำทิ้งที่เหลือ จัดการได้อย่างเหมาะสม โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมาได้แก่ การนำมูลไก่ไปทำเป็นปุ๋ยหมัก โดยมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

3.2 การเปรียบเทียบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกร

การเปรียบเทียบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ จำแนกการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) แหล่งที่มาของสัตว์ 2) การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ 3) อาหารสัตว์ 4) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ 5) การจัดการฟาร์ม 6) การจดบันทึกข้อมูล และ 7) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ และมีการวิเคราะห์ด้วยค่า Independent Samples t-test ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้าน

ประเด็น	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์		t	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. แหล่งที่มาของสัตว์	4.28	1.038	4.67	0.534	4.458	0.000**
2. การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการ ผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	1.60	1.063	2.82	0.968	5.941	0.000**
3. อาหารสัตว์	2.53	0.541	3.39	0.685	6.793	0.000**
4. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์	3.23	0.498	4.11	0.473	9.703	0.000**
5. การจัดการฟาร์ม	3.42	0.609	4.03	0.509	3.483	0.000**
6. การจดบันทึกข้อมูล	1.30	0.665	2.15	0.970	3.946	0.001**
7. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	3.11	1.012	3.76	0.548	6.079	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.25 พบว่า การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปแตกต่างไปจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ในทุกด้าน ได้แก่ 1) แหล่งที่มาของสัตว์ 2) การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ 3) อาหารสัตว์ 4) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ 5) การจัดการฟาร์ม 6) การจดบันทึกข้อมูล และ 7) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์มีค่ามากกว่ากลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปในทุก ๆ ด้าน

3.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ โดยปัจจัยในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี และการรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ถือครองทั้งหมด รายได้จากการปลูกพืช รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ และแหล่งเงินทุนสำหรับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้าน

1) แหล่งที่มาของสัตว์	(Manage1)
2) การปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	(Manage2)
3) อาหารสัตว์	(Manage3)
4) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์	(Manage4)
5) การจัดการฟาร์ม	(Manage5)
6) การจดบันทึกข้อมูล	(Manage6)
7) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	(Manage7)

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ใช้ค่า Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.26 และ ตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ (χ^2) ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ในแต่ละด้าน
ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป

ปัจจัย ^{1/}	การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ^{2/}						
	Manage1	Manage2	Manage3	Manage4	Manage5	Manage6	Manage7
1. เพศ	5.033 (0.284)	6.499 (0.165)	8.652 (0.732)	11.045 (0.993)	29.246 (0.452)	16.366 (0.839)	9.756 (0.283)
2. อายุ	22.843 (0.297)	21.555 (0.365)	60.010 (0.475)	125.006 (0.483)	163.271 (0.142)	160.056 (0.004)*	36.991 (0.606)
3. ระดับการศึกษา	16.836 (0.664)	33.694 (0.028)*	79.661 (0.046)*	181.290 (0.001)*	145.453 (0.033)*	145.376 (0.029)*	45.470 (0.255)
4. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	46.527 (0.000)*	12.515 (0.708)	77.917 (0.004)*	117.592 (0.110)	107.239 (0.503)	102.653 (0.210)	41.332 (0.125)
5. การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	39.851 (0.000)*	2.347 (0.672)	21.364 (0.045)*	31.271 (0.180)	40.084 (0.083)	20.788 (0.594)	20.503 (0.009)*
6. การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี	3.226 (0.521)	16.708 (0.002)*	35.178 (0.000)*	53.937 (0.001)*	31.687 (0.287)	30.329 (0.140)	6.518 (0.589)
7. การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์	7.376 (0.117)	6.551 (0.162)	42.172 (0.000)*	59.811 (0.000)*	25.792 (0.584)	36.011 (0.041)*	22.900 (0.003)*

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ปัจจัย ^{1/}	การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ^{2/}						
	Manage1	Manage2	Manage3	Manage4	Manage5	Manage6	Manage7
8. พื้นที่ถือครองทั้งหมด	15.464 (0.217)	14.703 (0.258)	38.244 (0.368)	75.494 (0.462)	85.486 (0.434)	65.506 (0.597)	18.238 (0.791)
9. รายได้จากการปลูกพืชต่อปี	31.326 (0.145)	37.845 (0.036)*	94.457 (0.003)*	159.883 (0.098)	98.194 (0.532)	170.326 (0.000)*	68.373 (0.028)*
10. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี	18.600 (0.773)	20.797 (0.651)	64.869 (0.712)	102.420 (0.996)	147.363 (0.546)	88.187 (0.999)	57.359 (0.167)
11. แหล่งเงินทุน	4.934 (0.765)	10.941 (0.205)	53.112 (0.001)*	67.750 (0.048)*	53.720 (0.635)	35.036 (0.881)	13.718 (0.620)

หมายเหตุ: 1 ปัจจัยข้อที่ 1-7 หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยข้อที่ 8-11 หมายถึง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2 ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่า p-value; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้านของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป พบว่า เพศ พื้นที่ถือครองทั้งหมด และรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

อายุ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านการจัดบันทึกข้อมูล ($\chi^2 = 160.056$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านการปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ ($\chi^2 = 33.694$, $p < .05$) ด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 79.661$, $p < .05$) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ($\chi^2 = 181.290$, $p < .05$) การจัดการฟาร์ม ($\chi^2 = 145.453$, $p < .05$) และการจัดบันทึกข้อมูล ($\chi^2 = 145.376$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านแหล่งที่มาของสัตว์ ($\chi^2 = 46.527$, $p < .05$) และด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 77.917$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านแหล่งที่มาของสัตว์ ($\chi^2 = 39.851$, $p < .05$) ด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 21.364$, $p < .05$) และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ($\chi^2 = 20.503$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากสารเคมี มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านการปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ ($\chi^2 = 16.708$, $p < .05$) ด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 35.178$, $p < .05$) และการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ($\chi^2 = 53.937$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 42.172$, $p < .05$) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ($\chi^2 = 59.811$, $p < .05$) การจัดบันทึกข้อมูล ($\chi^2 = 36.011$, $p < .05$) และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ($\chi^2 = 22.900$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้จากการปลูกพืชต่อปี มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านการปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ ($\chi^2 = 37.845$, $p < .05$) ด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 94.457$, $p < .05$) การจัดบันทึกข้อมูล ($\chi^2 = 170.326$, $p < .05$) และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ($\chi^2 = 68.373$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แหล่งเงินทุน มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2 = 53.112$, $p < .05$) และการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ($\chi^2 = 67.750$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ (χ^2) ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ในแต่ละด้าน
ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

ปัจจัย ^{1/}	การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ^{2/}						
	Manage1	Manage2	Manage3	Manage4	Manage5	Manage6	Manage7
1. เพศ	8.931 (0.011)*	2.039 (0.729)	8.767 (0.554)	15.053 (0.658)	15.107 (0.178)	6.091 (0.867)	4.937 (0.424)
2. อายุ	6.408 (0.780)	11.990 (0.916)	56.320 (0.250)	134.215 (0.002)*	28.929 (0.670)	27.662 (0.730)	16.000 (0.915)
3. ระดับการศึกษา	11.986 (0.062)	18.387 (0.104)	31.039 (0.413)	54.231 (0.466)	28.800 (0.676)	27.227 (0.750)	16.516 (0.349)
4. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	5.086 (0.748)	15.629 (0.479)	45.996 (0.238)	65.686 (0.418)	45.333 (0.416)	46.200 (0.063)	20.105 (0.451)
5. การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	0.158 (0.924)	0.944 (0.918)	13.755 (0.184)	25.121 (0.122)	12.938 (0.297)	22.000 (0.024)*	12.834 (0.025)*
6. การรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์	1.440 (0.487)	4.808 (0.308)	11.923 (0.290)	19.049 (0.389)	18.000 (0.082)	15.632 (0.155)	6.473 (0.263)
7. พื้นที่ถือครองทั้งหมด	5.513 (0.138)	12.911 (0.376)	29.674 (0.482)	52.097 (0.431)	23.600 (0.260)	40.231 (0.181)	16.808 (0.330)

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ปัจจัย ^{1/}	การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ^{2/}						
	Manage1	Manage2	Manage3	Manage4	Manage5	Manage6	Manage7
8. รายได้จากการปลูกพืชต่อปี	10.008 (0.615)	27.509 (0.281)	42.053 (0.962)	91.321 (0.767)	70.133 (0.341)	54.783 (0.298)	27.356 (0.605)
9. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี	5.799 (0.446)	8.593 (0.476)	30.083 (0.037)*	37.500 (0.400)	26.000 (0.252)	17.792 (0.813)	20.821 (0.053)
10. แหล่งเงินทุน	2.283 (0.684)	8.452 (0.391)	25.479 (0.184)	41.903 (0.230)	13.792 (0.245)	15.410 (0.844)	24.153 (0.007)*

๖

หมายเหตุ: 1 ปัจจัยข้อที่ 1-6 หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยข้อที่ 7-10 หมายถึง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2 ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่า p-value; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้านของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ พบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง พื้นที่ถือครองทั้งหมด รายได้จากการปลูกพืชต่อปี และการรับข่าวสารการเลี้ยงไก่อินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในแต่ละด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>.05$)

เพศ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านแหล่งที่มาของสัตว์ ($\chi^2=8.931, p<.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อายุ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ($\chi^2=134.215, p<.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านการจัดบันทึกข้อมูล ($\chi^2=22.000, p<.05$) และ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ($\chi^2=12.834, p<.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในด้านอาหารสัตว์ ($\chi^2=30.083, p<.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แหล่งเงินทุน มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ($\chi^2=24.153, p<.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

4.1 ปัญหาในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ แสดงผลการวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ โดยกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมีปัญหาที่พบมากกว่า 1 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.28 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.28 ปัญหาในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ปัญหาในการจัดการการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
ด้านพื้นที่เลี้ยงสัตว์				
ไม่มีปัญหา	321	80.9	30	81.1
มีปัญหา ในด้าน ^{2/}	76	19.1	7	18.9
- พื้นที่ไม่เพียงพอในการ เลี้ยงสัตว์	17	17.9	2	22.2
- พื้นที่เลี้ยงสัตว์อยู่ติดกับ พื้นที่ที่ใช้สารเคมี	33	34.7	4	44.4
- น้ำท่วมขังในพื้นที่	45	47.4	3	33.3
- อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0
ด้านพันธุ์ไก่พื้นเมือง				
ไม่มีปัญหา	305	77.2	33	89.2
มีปัญหา ในด้าน ^{2/}	90	22.8	4	10.8
- ขาดความรู้ในการคัดเลือก พันธุ์ไก่พื้นเมือง	68	73.9	3	75.0
- ขาดแหล่งผลิตลูกไก่	15	16.3	0	0.0
- ลูกไก่ราคาแพง	6	6.5	1	25.0
- อื่น ๆ	3	3.3	0	0.0

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ปัญหาในการจัดการการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ	จำนวน ^{1/} (ราย)	ร้อยละ
ด้านอาหารไก่พื้นเมือง				
ไม่มีปัญหา	250	63.1	17	45.9
มีปัญหา ในด้าน ^{2/}	146	36.9	20	54.1
- ขาดความรู้เรื่องอาหาร และการให้อาหารไก่	49	32.7	2	8.3
- แหล่งที่มาวัตถุดิบอาหาร สัตว์ไม่ชัดเจน	5	3.3	5	20.8
- อาหารไก่ทั่วไปมีราคาสูง	96	64.0	2	8.3
- อาหารที่เป็นอินทรีย์หา ซื้อได้ยาก	0	0.0	10	41.7
- อาหารอินทรีย์มีราคาสูง	0	0.0	4	16.7
- ผลิตอาหารอินทรีย์เอง ไม่ได้	0	0.0	1	4.2
- อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0
ด้านสุขภาพสัตว์				
ไม่มีปัญหา	203	51.5	25	67.6
มีปัญหา ในด้าน ^{2/}	191	48.5	12	32.4
- เกิดโรคระบาดในไก่	136	42.6	7	43.8
- การระบาดของพยาธิในไก่	35	11.0	4	25.0
- ขาดความรู้เรื่องการ ป้องกันและรักษาโรค	87	27.3	1	6.3

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ปัญหาในการจัดการการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป		ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐาน ปศุสัตว์อินทรีย์	
	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
	(ราย)		(ราย)	
ด้านสุขภาพสัตว์ (ต่อ)				
- ขาดความรู้ในเรื่องการใช้ สมุนไพร	30	9.4	3	18.8
- วัคซีนและยารักษาโรคมึ ราคาสูง	27	8.5	1	6.3
- อื่น ๆ	4	1.3	0	0.0
ด้านการตลาด				
ไม่มีปัญหา	282	71.8	16	43.2
มีปัญหา ในด้าน ^{2/}	111	28.2	21	56.8
- ขาดแคลนเงินทุน	36	27.7	4	14.8
- ขาดความรู้ในเรื่องการ จัดการ การเลี้ยงดู และ การจำหน่าย	54	41.5	2	7.4
- ราคาไก่ที่ขายมีราคาถูก	23	17.7	3	11.1
- ไม่มีแหล่งขายไก่	17	13.1	1	3.7
- ตลาดอินทรีย์ยังไม่ชัดเจน	0	0.0	17	63.0
- อื่น ๆ	0	0.0	0	0.0

หมายเหตุ: 1 มีผู้ไม่ระบุคำตอบ

2 เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.28 ปัญหาในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นดังนี้

4.1.1 ด้านพื้นที่เลี้ยงสัตว์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ไม่พบปัญหาในด้านพื้นที่เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 80.9 และ 81.1 ตามลำดับ มีเกษตรกรบางรายที่พบปัญหาด้านพื้นที่เลี้ยงสัตว์ โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาในการระบายน้ำ และมีน้ำท่วมขัง คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาได้แก่ มีพื้นที่เลี้ยงสัตว์อยู่ติดกับพื้นที่ที่ใช้สารเคมี และมีพื้นที่ไม่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ คิดเป็นร้อยละ 34.7 และ 17.9 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์พบปัญหาด้านพื้นที่เลี้ยงสัตว์อยู่ติดกับพื้นที่ที่ใช้สารเคมี คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาได้แก่ การระบายน้ำ และน้ำท่วมขัง และมีพื้นที่ไม่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ คิดเป็น ร้อยละ 33.3 และ 22.2 ตามลำดับ

4.1.2 ด้านพันธุ์ไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ไม่พบปัญหาด้านพันธุ์ไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 77.2 และ 89.2 ตามลำดับ มีเกษตรกรบางรายที่พบปัญหาด้านพันธุ์ไก่พื้นเมือง โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาด้านการขาดความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 73.9 รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งผลิตลูกไก่ ลูกไก่มีราคาแพง และด้านพันธุ์ไก่พื้นเมืองอื่น ๆ เช่น แหล่งจำหน่ายลูกไก่อยู่ไกล เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 16.3 6.5 และ 3.3 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์พบปัญหาด้านการขาดความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาได้แก่ ลูกไก่มีราคาแพง คิดเป็นร้อยละ 25.0

4.1.3 ด้านอาหารไก่พื้นเมือง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 60.4 ไม่พบปัญหาด้านอาหารไก่พื้นเมือง มีเกษตรกรบางรายที่พบปัญหาด้านอาหารไก่พื้นเมือง โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาด้านอาหารไก่ทั่วไปมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาได้แก่ ขาดความรู้เรื่องอาหารและการให้อาหารไก่อย่างเหมาะสม และแหล่งที่มาของวัตถุดิบอาหารสัตว์ไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 32.7 และ 3.3 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 54.1 พบปัญหาด้านอาหารไก่พื้นเมืองโดยพบปัญหาด้านอาหารไก่ที่เป็นอินทรีย์หาซื้อได้ยาก คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาได้แก่ แหล่งที่มาของวัตถุดิบอาหารสัตว์ไม่ชัดเจน อาหารอินทรีย์มีราคาสูง ขาดความรู้เรื่องอาหารและการให้อาหารไก่อย่างเหมาะสม อาหารไก่ทั่วไปมีราคาสูง และการผลิตอาหารอินทรีย์ยังไม่สามารถผลิตเองได้ คิดเป็นร้อยละ 20.8 16.7 8.3 8.3 และ 4.2 ตามลำดับ

4.1.4 ด้านสุขภาพสัตว์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ไม่พบปัญหาในด้านสุขภาพสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 51.5 และ 67.6 ตามลำดับ มีเกษตรกรบางรายที่พบปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาในการเกิดโรคระบาดในไก่ คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาได้แก่ ขาดความรู้เรื่องการป้องกันรักษาโรค การระบาดของพยาธิในไก่ การขาดความรู้ในเรื่องการใช้สมุนไพร วัคซีน/ยารักษาโรคมีราคาสูง และด้านสุขภาพสัตว์อื่น ๆ เช่น อากาศเปลี่ยนแปลงทำให้สัตว์เกิดอาการเจ็บป่วยเป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 27.3 11.0 9.4 8.5 และ 1.3 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์พบปัญหาในการเกิดโรคระบาดในไก่ คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาได้แก่ การระบาดของพยาธิในไก่ การขาดความรู้ในเรื่องการใช้สมุนไพร การขาดความรู้ในเรื่องการป้องกันรักษาโรค และวัคซีน/ยารักษาโรคมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 25.0 18.8 6.3 และ 6.3 ตามลำดับ

4.1.5 ด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 71.8 ไม่พบปัญหาในการตลาด มีเกษตรกรบางรายที่พบปัญหาด้านการตลาด โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาในการขาดความรู้ในเรื่องการจัดการ การเลี้ยงดู และการจำหน่ายไก่พื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน ราคาไก่ที่จำหน่ายมีราคาถูก และไม่มีแหล่งจำหน่ายไก่ คิดเป็นร้อยละ 27.7 17.7 และ 13.1 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 56.8 พบปัญหาในการตลาด โดยพบปัญหาในด้านตลาดสินค้าอินทรีย์ยังไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมาได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน ราคาไก่ที่จำหน่ายมีราคาถูก ขาดความรู้ในเรื่องการจัดการ การเลี้ยงดู และการจำหน่ายไก่พื้นเมือง และไม่มีแหล่งจำหน่ายไก่ คิดเป็นร้อยละ 14.8 11.1 7.4 และ 3.7 ตามลำดับ

4.1.6 ปัญหาด้านอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไปพบปัญหาในด้านอื่น ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านอุทกภัย ทำให้ผลผลิตพืชผักเสียหายจนผลิตอาหารสัตว์ได้ไม่เพียงพอ 2) มีการระบาดของแมลงศัตรูพืช (เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล) ทำให้ผลผลิตข้าวเสียหาย 3) ขาดแคลนแรงงานเลี้ยงไก่พื้นเมือง ในกรณีที่มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจำนวนมาก และ 4) พื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการเพิ่มผลผลิต ทำให้การทำเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างยาก สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์พบปัญหาด้านอื่น ๆ ได้แก่ 1) มีสัตว์จากภายนอกเข้ามารบกวนในฟาร์ม เช่น สุนัข หนู เลื่อม เป็นต้น และ 2) พื้นที่บริเวณโดยรอบของพื้นที่ทำเกษตรแบบอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้สารเคมี ทำให้วัตถุดิบอาหารสัตว์อาจมีการปนเปื้อนสารเคมี ทำให้ไม่เป็นอาหารอินทรีย์ได้

4.2 ข้อเสนอแนะในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั่วไป ให้องค์กรภาครัฐสนับสนุนหรือช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ช่วยเหลือในด้านอาหารสัตว์ และพ่อแม่พันธุ์แจกจ่ายให้แก่เกษตรกรหรือจำหน่ายในราคาถูก
- สนับสนุนวัคซีนและเวชภัณฑ์ป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรค และวิธีการทำวัคซีน ตลอดจนการดูแลสัตว์ป่วย
- ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมือง/ไก่ชน และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ส่งเสริมการเลี้ยงเป็นอาชีพ รวมทั้งจัดหาตลาดรองรับในการจำหน่ายไก่พื้นเมือง
- จัดตั้งตลาดไก่พื้นเมืองและไก่ชนที่ถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมือง และเป็นการเพิ่มอาชีพให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง
- จัดฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และจัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่เข้าไปเยี่ยมชมเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง

4.2.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ ให้องค์กรภาครัฐสนับสนุนหรือช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ช่วยเหลือในด้านพ่อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองอินทรีย์หรือลูกไก่พื้นเมืองอินทรีย์แจกจ่าย เพื่อเกษตรกรจะได้นำไปเลี้ยงหรือผลิตเป็นลูกไก่พื้นเมืองอินทรีย์ได้
- ให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองตามระบบมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์อย่างถูกต้อง การจัดฝึกอบรมดูงานตาม หน่วยงานหรือกลุ่มที่ทำปศุสัตว์อินทรีย์ที่ประสบความสำเร็จ
- มีตลาดรองรับในการจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการผลิตแบบอินทรีย์
- ควรนำเสนอผลการวิจัยต่อเกษตรกรผู้ร่วมให้ข้อมูลวิจัย ในด้านปัญหา และข้อเสนอแนะของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ที่ผู้วิจัยพบ เพื่อให้เกษตรกรได้นำไปพัฒนาในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน